

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на Владимир Сунгарски
на тема „L'antihéros dans les romans chevaleresques français du XIIe et du début du XIIIe siècle :
rôle et évolution“ („Антигероят във френските рицарски романи от XII и началото на XIII век:
роля и еволюция“)

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
по професионално направление 2.1. Филология: Литература на народите на Европа, Африка,
Америка, Азия и Австралия (Стара френска литература)

от проф. дфн Ирена Кръстева
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Докторската дисертация на Владимир Сунгарски предлага задълбочен анализ на ролята на антигероя в рицарските романи, като се съсредоточава върху сенешала Кей – фигура, която се намира в особено положение спрямо идеалните рицарски образи. Авторът проследява еволюцията на Кей от митичен герой в ранните келтски легенди до деградирал образ в романите на Кретиен дьо Троя.

Г-н Сунгарски взема за отправна точка на своето проучване интердисциплинарна методологическа рамка, която съчетава наратологичния и функционалния подход. Той се позовава преди всичко на трудовете на Проп, Амон, Бремон и Женет в анализа на ролята на антигероя при изграждането на повествованието, като прилага „актуализираната“ за нуждите на разработката актантна схема на Греймас при класификацията на персонажите.

В добре структурираната дисертация антигероят е анализиран в три основни аспекта: функционална роля в повествованието (антагонист на главния герой); литературна и политическа еволюция на Кей (най-вече връзката му с Анжу); изчезване на антигероя в покъсните рицарски романи (размиване на границата между героично и антигероично). За целта Сунгарски се придържа към три оси: *квалификативна ос* (казаното за персонажа), *функционална ос* (действията на персонажа) и *релационна ос* (взаимовръзките между персонажите).

Ще се спра последователно както на основните приноси на изследването, така и на някои негови „ограничености“ и перспективи за по-нататъшни проучвания.

Оригинален и задълбочен анализ на антигероя

Един от големите плюсове на изследването е систематичното, изчерпателно и ясно дефиниране на понятието „антигерой“ в Артурианската литература. Владимир Сунгарски не се задоволява с даване на общи и неопределени дефиниции, а установява конкретни критерии за неговото дефиниране, като се опира на наративните му функции (роля в повествованието), качествените му характеристики (описания, физически и психологически черти, език), взаимоотношенията му с другите персонажи (противопоставяне на главния герой и идеалния рицар). Използваният метод на дихотомичните изотопии (напр. смелост/страхливост, куртоазност/некуртоазност) е особено убедителен, тъй като позволява картографирането на положението на Кей в Артуровия свят и съпоставянето на неговата роля с тази на другите персонажи.

Едно от най-оригиналните постижения на дисертацията е доказването, че антигероят не е чисто и просто второстепенен персонаж, а ключова фигура, която структурира рицарския роман. Чрез непрекъснатото си противопоставяне на героя и на идеалния рицар Кей подчертава положителните качества на протагониста и подсилва породения от изпитанията му драматичен ефект. Разбирането на антигероя като елемент, който усилва драматичното напрежение, е едно от ценните прозрения, до които достига изследването.

Исторически и политически аспекти на еволюцията на Кей

Сред интересните наблюдения в дисертационния труд бих открила разполагането на анализа на деградацията на Кей в контекста на историческите и политическите реалности на XII-XIII век. Владимир Сунгарски убедително проследява еволюцията на представата за Кей в зависимост от политическия контекст: в *История на британските крале* (ок. 1136) от Галфрид Монмутски и *Роман за Брут* (ок. 1155) от Вас Кей е представен като управляващ Анжу лоялен васал на Артур; в романите на Кретиен дьо Троя той става присмехулник, което вероятно свидетелства за френската враждебност към ангевините. Тази хипотеза осветлява един рядко пренебрегван аспект, а именно: романите от Артурианския цикъл отразяват реални политически напрежения.

Авторът основателно отбелязва, че колкото по-сложен и интроспективен става рицарският герой, толкова повече антигероят губи своята функция и/или се променя. Ако при Кретиен дьо Троя функцията на Кей като антигерой е много осезателна и ясно дефинирана, то в цикъла Ланселот-Граал неговата роля постепенно отслабва, разликата между героя и антигероя започва да се размива, а самите протагонисти придобиват антигероични черти.

Тезата за еволюцията на антигероя е особено ценна, защото показва как промяната в самото разбиране за рицарството води до преобразуване на литературните персонажи.

Препоръки

Изследването се съсредоточава върху Кей като архетип на антигероя в Артурианския цикъл (XII-XIII век). В перспектива обхватът му би могъл да се разшири със съпоставяне с други антигерои в европейската средновековната литература: напр. Хаген от *Песен за нибелунгите* в германската традиция; някои версии на *Cid* в испанската литература, които представят героя като двусмислен персонаж. Това би позволило да се установи дали антигероят е специфичен персонаж в Артурианския цикъл или универсален средновековен литературен феномен.

В дисертацията бегло са споменати и някои модерни антигерои (Дон Кихот на Сервантес и Мърсо на Камю). Един по-задълбочен анализ би могъл да определи дали антигероят винаги служи като контрапункт на героя, как ролята му се променя във времето, какви са приликите и разликите между средновековния и съвременния антигерой. При Кафка, например, антигероят често е главният персонаж (Грегор Замза от *Преображението*), докато в средновековните романи той е по-скоро второстепенна фигура. Дон Кихот е антигероичен герой, който до голяма степен споделя с Кей разрива със своето обкръжение.

Заклучение

Дисертационният труд на Владимир Сунгарски предлага нюансиран анализ на антигероя в Артурианския цикъл и убедително доказва, че антигероят играе съществена функция в структурирането на повествованието. Авторът прилага адекватна за целта методология, като свързва литературните артефакти с историческите и политическите факти, което му позволява да впише еволюцията на персонажа в по-широк контекст. Бих обобщила основните приноси на изследването така: обосноваване на структуриращата функция на антигероя в рицарския роман; показване на връзката между деградацията на Кей и Ангевинския политически контекст; осветляване на постепенното изчезване на антигероя в цикъла Ланселот-Граал. Накратко, това задълбочено аналитично и новаторско изследване предоставя ключови идеи за бъдещи проучвания.

Предвид изтъкнатите достойнства и приноси на дисертационния труд убедено подкрепям присъждането на Владимир Сунгарски на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 2.1. Филология: Литература на народите на Европа, Америка, Африка, Азия и Австралия (Стара френска литература).

02.05.2025 г.

проф. Ирена Кръстева, дн